

ВІСНОВОК
ПРО НАУКОВУ НОВИЗНУ, ТЕОРЕТИЧНЕ ТА ПРАКТИЧНЕ
ЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЇ

Косінської Наталії Леонідівни

«Методика формування сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вокальної підготовки», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 Науки про освіту (Освітні, педагогічні науки) (галузь знань 01 Освіта/Педагогіка)

Дисертація Косінської Наталії Леонідівни «Методика формування сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вокальної підготовки», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 Науки про освіту (Освітні, педагогічні науки) виконана на кафедрі музикознавства та музичної освіти Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка. Тема дисертації затверджена на засіданні вченої ради Київського університету імені Бориса Грінченка (протокол № 11 від 24 листопада 2016 року) та узгоджено рішенням Бюро Міжвідомчої Ради з координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні (протокол № 11 від 22 грудня 2016 р.).

Дисертаційне дослідження виконано відповідно до наукової теми кафедри мистецтвознавства та музичної освіти Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка «Розвиток духовного потенціалу особистості в неперервній мистецькій освіті», номер державної реєстрації 0116U003993; 2017-2020 pp.

Для підготовки висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації «Методика формування сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вокальної підготовки» вченою радою Київського університету імені Бориса Грінченка (протокол №9 від 27.10.2020р.) визначено, що попередня експертиза дисертації проводитиметься на базі кафедри теорії та історії педагогіки Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка та призначено двох рецензентів:

1. *Овсієнко Людмилу Миколаївну*, професора кафедри української мови Інституту філології, доктора педагогічних наук, доцента;
2. *Мережко Юлію Валеріївну*, завідувача кафедри академічного та естрадного вокалу Інституту мистецтв, кандидата педагогічних наук, доцента.

Актуальність теми дослідження. Вирішального значення для економічного й соціального поступу держави у високотехнологічному інформаційному суспільстві набувають якість людського потенціалу та рівень освіченості й культури особистості. Динамізм, властивий сучасній цивілізації, зростання соціальної значущості особистості, інтелектуалізація праці, швидка зміна техніки й технологій в усьому світі зумовлюють підвищення рівня освіти, що передбачає відповідність її суспільним вимогам та світовим стандартам. З огляду на інтеграційні процеси, що відбуваються в нашій державі є об'єктивна

потреба в компетентних та конкурентоздатних фахівцях для різних сфер діяльності, зокрема освіти, науки, культури, мистецтва тощо.

Визнання провідної ролі вчителя в реформуванні системи національної освіти зумовило необхідність принципового переосмислення цілей, завдань, змісту педагогічної діяльності та сутності процесу підготовки фахівців нового типу, здатних не лише до самоосвіти й самовдосконалення, а спроможних розуміти й інтуїтивно відчувати дух і запити часу, опановувати нові наукові технології, критично оцінювати їх, переосмислювати у процесі впровадження, а також пропонувати власні методики й технології. Відтак національна освіта потребує надсучасного, креативного і творчого фахівця. На це орієнтують законодавчі та нормативні документи (Закон України «Про вищу освіту», Державна національна програма «Освіта» (Україна ХХІ століття), Національна доктрина розвитку освіти України в ХХІ столітті, Державні стандарти початкової, базової і повної середньої освіти).

Наразі відбувається багато зрушень у цьому напрямку, зокрема: розробляються нові компетентнісно спрямовані стандарти, удосконалюються концепції і програми, впроваджуються нові технології, орієнтовані на розширення професійної мобільності фахівця, яка підвищує його конкурентноздатність на сучасному ринку освітніх послуг. Тому в контексті стратегічних напрямів національної освіти, окреслених українським законодавством, важливими завданнями сучасної педагогіки є створення умов для виховання усебічно розвиненої, гармонійної, творчої особистості, здатної до співпраці й неперервного самовдосконалення.

Рецензована праця має безпосередній зв'язок з такими актуальними напрямами наукових досліджень, як: модифікація результативної моделі стандартів у компетентнісну; визначення шляхів досягнення цілей гуманізації освіти; поліпшення якісних показників педагогічної освіти; посилення культурологічного спрямування змісту освіти; комунікативний аспект навчання в закладах вищої освіти; упровадження ефективного оцінювання навчальних досягнень; формування фахової компетентності тощо.

Дослідження Косінської Наталії Леонідівни на тему «Методика формування сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі вокальної підготовки» спрямоване на вирішення однієї з важливих проблем сучасної педагогіки, а саме: формування сценічно-образної культури студентів у процесі їх вокальної підготовки у вищому мистецькому закладі освіти.

Проаналізовані Н.Л. Косінською нормативно-правові документи в галузі вищої освіти та науково-педагогічні праці свідчать про необхідність вирішення низки проблем, пов'язаних із формуванням сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва, зокрема: сучасним станом професійної підготовки і посиленням вимог суспільства до фахових компетентностей, що передбачають володіння знаннями й уміннями ретрансляції мистецького досвіду в умовах закладу освіти; потребою підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до використання потенціалу театрального й вокального мистецтва у професійній діяльності; відсутністю розробленої методики формування

сценічно-образної культури майбутнього фахівця; необхідністю опанування методами інтерпретаційного аналізу у процесі вокальної підготовки сучасного вчителя музичного мистецтва та дискретністю формування сценічної, вокальної інтерпретаційної майстерності у декодуванні, сприйманні та інтерпретації музичних образів.

Таким чином, недостатня теоретична розробленість у науковій літературі, практична значущість теми, а також нагальна необхідність у подоланні означених суперечностей визначають актуальність дослідження Косінської Наталії Леонідівни на тему: «Методика формування сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вокальної підготовки», його мету й завдання.

Актуальність описаних проблем, їх теоретичне та практичне значення зумовили вибір теми дослідження, його мету й завдання.

Метою дисертаційної роботи є теоретичне обґрунтування, розроблення та експериментальна перевірка методики формування сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вокальної підготовки.

Для досягнення означеної мети в роботі поставлені й вирішені такі завдання:

- 1) з'ясувати стан досліджуваної проблеми в теорії та методиці мистецької освіти;
- 2) розкрити зміст та структуру сценічно-образної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва у процесі вокальної підготовки;
- 3) теоретично обґрунтувати й розробити методику формування сценічно-образної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва у процесі вокальної підготовки;
- 4) визначити критерії та показники сформованості сценічно-образної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва у процесі вокальної підготовки;
- 5) експериментально перевірити ефективність методики формування сценічно-образної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва у процесі вокальної підготовки.

Об'єктом дослідження є вокальна підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва у закладах мистецької освіти.

Предметом дослідження є методика формування сценічно-образної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва у процесі вокальної підготовки.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань у роботі використовувались як загальнонаукові, так і спеціальні методи.

Зокрема, методи аналізу, систематизації, порівняння, аналогії застосовувалися з метою характеристики понятійно-категоріального апарату дослідження та наукового обґрунтування авторської методики педагогічних умов формування сценічно-образної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва у процесі вокальної підготовки. Метод моделювання з метою

здійснення критеріальної характеристики сценічно-образної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва за визначеними критеріями, показниками й рівнями.

З метою діагностики сформованості сценічно-образної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва у процесі вокальної підготовки та аналізу результативності дослідно-експериментальної роботи застосовувалися емпіричні методи, такі як: анкетування, тестування, авторські й адаптовані методики. На формувальному етапі дослідження – методи інтерпретації, моделювання педагогічних ситуацій, театралізації.

Для обробки статистичних даних, встановлення кількісних і якісних показників результатів дослідження та підтвердження їх достовірності застосовувалися методи математичної статистики.

Особиста участь автора в отриманні конкретних наукових результатів, викладених у дисертациї. Дисертація є самостійною науковою працею, у якій висвітлено власні ідеї і розробки авторки, що дали змогу вирішити поставлені завдання. Робота містить теоретичні та практичні положення й висновки, сформульовані дисеранткою особисто. Використані в дисертації ідеї, положення та гіпотези інших авторів мають відповідні покликання і застосовані лише для підкріplення ідей наукової роботи. Цитування та покликання виконано коректно, з дотриманням наукової етики. Усі положення новизни, що виносяться на захист та висновки зроблено самостійно, апробовано та опубліковано в 31 публікації (із них 30 – одноосібно).

Наукова новизна одержаних результатів. Достовірність одержаних результатів досягнута дисеранткою завдяки використанню значної кількості наукової літератури (317 найменувань, із них 32 – іноземними мовами). Цінність роботи полягає в розробці, обґрутуванні та впровадженні методики формування сценічно-образної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва у процесі вокальної підготовки. Зважаючи на це можна констатувати, що достовірність отриманих висновків та обґрутованість запропонованих рекомендацій визначається правильно обраними методологічними підходами, достатнім використанням наукового та емпіричного матеріалу. Кількість і якість використаних матеріалів, докладність їх аналізу створює передумови для забезпечення достатнього рівня достовірності дисертаційної роботи.

Наукові положення, розроблені особисто дисеранткою та їх новизна. Наукова новизна результатів дослідження полягає у тому, що дисертація є першим у теорії та методиці музичного навчання комплексним дослідженням, присвяченим формуванню сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вокальної підготовки. У результаті дослідження сформульовано й обґрутовано низку концептуальних положень, які мають наукову новизну, теоретичне і практичне значення. На схвалення заслуговують більша частина положень наукової новизни, які виносяться на захист. Дисертаційна робота Косінської Наталії Леонідівни на тему «Методика формування сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вокальної підготовки» виконана здобувачкою особисто, містить наукові положення та нові науково обґрутовані теоретичні результати

проведених досліджень, що мають істотне значення для галузі знань «Освіта / педагогіка».

Зокрема, здобувачкою *вперше*: здійснено цілісне дослідження проблеми формування сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вокальної підготовки; на основі студіювання українських і зарубіжних джерел розкрито сутність сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва, сформованої у процесі вокальної підготовки, визначено її структуру, що складається з мотиваційно-емпатійного, когнітивно-пізнавального, творчо-діяльнісного компонентів; теоретично обґрунтовано та впроваджено педагогічні умови формування сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вокальної підготовки; визначено критерії (мотиваційно-ціннісний, когнітивно-інформаційний, діяльнісно-рефлексивний), показники та рівні (низький (репродуктивний), середній (достатній) та високий (творчий)) сформованості сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва; теоретично обґрунтовано та розроблено методику формування сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва з урахуванням аксіологічного, герменевтичного, особистісно орієнтованого, компетентнісного підходів та відповідних принципів; експериментально перевірено ефективність методики формування сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі фахової підготовки, що передбачала оновлення змісту вокальних дисциплін, використання інтерактивних форм і методів навчання.

Здобувачкою *уточнено* тлумачення сутності понять «сценічно-образна культура майбутнього вчителя музичного мистецтва», «воқальна підготовка», «професійна компетентність», «фахова компетентність», «виконавство» тощо; *подальшого розвитку* набули положення щодо вдосконалення змісту, форм і методів професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, формування їх фахових компетентностей.

Структура роботи, виклад матеріалу й оформлення здійснені за вимогами, що ставляться до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

На наш погляд, з метою кращого розкриття поняття «сценічно-образна культура» дисерантка у розділі 1, параграфі 1.1. «Формування сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва як психолого-педагогічна проблема» узагальнює витоки сценічного образу завдяки проведенню історичного дискурсу зародження та становлення сценічного театрального мистецтва.

Безперечно, слушною думкою дисерантки є те, що формування майбутнього вчителя музичного мистецтва з високим рівнем сценічно-образної культури відбувається «через реалізацію принципу культуроідповідності, крізь призму культурних норм життя, культури людських цінностей у процесі декодування художньої образності, втілення її у сценічному образі» (с. 44 дисертації). Дисерантка ґрунтovanо підійшла до вивчення проблеми сценічно-образної культури та проаналізувала значну кількість праць як українських, так і зарубіжних науковців з різних позицій та аспектів, що характеризує роботу змістовою та обґрунтованою.

У дисертації розглянуто вітчизняний та європейський контекст понять «культура», «професійна культура», «педагогічна культура», «естетична культура», «художня культура», «музична культура», «вокально-виконавська культура», «вокально-педагогічна культура», «сценічна культура», «вокальна культура», «сценічно-виконавська культура», «вокально-сценічна майстерність» запропоновано власне обґрунтування дефініції «сценічно-образна культура».

Суттєвим результатом дослідження є обґрунтована в роботі структура сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва, що містить мотиваційно-емпатійний; когнітивно-пізнавальний, творчо-діяльнісний складники та відповідні критерії (мотиваційно-ціннісний, когнітивно-інформаційний, діяльнісно-рефлексивний).

На схвалальну оцінку заслуговують і запропоновані в дисертації наукові підходи та принципи формування сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вокальної підготовки, а саме: культурологічний, герменевтичний, особистісно орієнтовний, компетентнісний підходи та загальнодидактичні та специфічні принципи.

Особливу вартість має авторська методика дисерантки, спрямована на оновлення змісту вокальної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва в вищій школі мистецького спрямування. З-поміж цікавих форм роботи та методів варто відзначити: віртуальні екскурсії; добір відеотеки; проведення бінарних лекцій, репетицій у вокально-сценічній студії, тренінгів з акторської майстерності; майстер-класи; методи театралізації, моделювання педагогічних ситуацій, емоційної драматургії тощо.

До переваг роботи Косінської Н.Л. можна віднести запропоновані методики діагностики сформованості сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вокальної підготовки.

На с. 179-183 дисеранткою запропоновано два проблемні змістові модулі з дисциплін «Постановка голосу» та «Історія вокального мистецтва», за допомогою яких реалізовувався спонукально-мотиваційний етап формувального експерименту. Заслуговують на увагу ігри, розроблені Т. Жигінас, О. Лавріненко та ін., що адаптовані здобувачкою, зокрема: «Питання-відповіді», «Швидке орієнтування в непередбачуваній ситуації», «Кіносценарій» тощо.

Нам імпонує позиція дисерантки щодо міждисциплінарного формування сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва.

У роботі детально описано підготовку, проведення та аналіз результатів педагогічного експерименту, що здійснювався у 2017/2019 н.р. у Південноукраїнському національному педагогічному університеті імені К.Д. Ушинського, Рівненському державному гуманітарному університеті, Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова, Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника та Мукачівському державному університеті. Вертикальний характер експерименту дав змогу перевірити загальну ефективність розробленої та обґрунтованої методики формування сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вокальної підготовки. Результати перевірки засвідчили позитивну динаміку у формуванні сценічно-образної культури

майбутніх учителів музичного мистецтва в експериментальних групах порівняно з контрольними, що засвідчило ефективність розробленої методики і можливість її застосування в освітньому процесі закладів вищої освіти.

Практичне значення роботи полягає в апробації авторської методики формування сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі фахової підготовки. Матеріали, теоретичні та практичні результати дослідження можуть бути використані у процесі оновлення та модернізації складників змісту процесу формування сценічно-образної культури студентів у освітньому середовищі університету, під час розроблення навчальних планів, програм, курсів, спецкурсів, методичних рекомендацій, підручників, у системі підготовки працівників мистецької освіти. Основні положення дисертації можуть бути використані керівниками вокальних та театральних студій у закладах позашкільної освіти, в ході оновлення курсів підвищення кваліфікації вчителів-практиків в інститутах післядипломної педагогічної освіти, а також у підготовці лексикографічних видань з мистецької освіти.

Використання результатів роботи. Основні положення та результати дослідження впроваджено в освітній процес Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського (Довідка про впровадження № 309/24 від 14 лютого 2020 р.); Рівненського державного гуманітарного університету (Довідка про впровадження № 01-12-100 від 01 листопада 2019 р.); Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Довідка про впровадження № 37 від 23 грудня 2019 р.); Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (Довідка про впровадження № 01-23/252 від 25 листопада 2019 р.); Мукачівського державного університету (Довідка про впровадження № 2405 від 29 листопада 2019 р.).

Повнота викладення матеріалів у публікаціях положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Основні результати дослідження відображені в 31 публікації, з них 30 – одноосібні: 9 статей у наукових фахових виданнях України з присвоєнням категорії «Б», 3 статті у періодичних наукових виданнях інших держав, які входять до Організації економічного співробітництва та розвитку та/або Європейського Союзу, 1 стаття у виданні, проіндексована у базі даних Web of Science Core Collection, 8 статей, які входять до наукометричних баз, окрім Web of Science Core Collection та Scopus, 10 – у яких додатково відображені результати дослідження.

Наукові праці, у яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Косінська, Н.Л. (2016). Формування музично-естетичного досвіду майбутнього учителя музичного мистецтва засобами інтеграції мистецтв. О.І. Безлюдний (Гол. ред.). *Проблеми підготовки сучасного вчителя*, 14, 205-211.

2. Kosinska, N. (2016). Methods of forming a future music art teachers musical and aesthetic expertise by means of the arts integration. *Modern tendencies in pedagogical education and science of Ukraine and Israel: the way to integration*, 7, 197-203.

3. Косінська, Н.Л. (2017). Сутнісна характеристика сценічно-образної культури майбутніх вчителів музичного мистецтва в процесі вокальної підготовки. *Scietific Journal «ScienceRise: Pedagogical Education»*, 10 (18), 4-8.
4. Косінська, Н.Л. (2017). Методологічні основи формування сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва. *Естетика і етика педагогічної дії*, 16, 45-55.
5. Косінська, Н.Л. (2017). Теоретичні аспекти формування сценічно-образної культури майбутніх вчителів музичного мистецтва в процесі вокальної підготовки. О.І. Безлюдний (Голов. ред.). *Проблеми підготовки сучасного вчителя*, 16, 143-150.
6. Косінська, Н.Л. (2017). Зміст поняття «сценічно-образна культура» в контексті інтеграції мистецтв. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова: теорія і методика мистецької освіти*, 22 (27). (Ч. 1., с. 68-73).
7. Косінська, Н.Л. (2017). Особливості формування сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі вокальної підготовки. В.М. Лабунець (Гол. ред.). *Педагогічна освіта: теорія і практика*, 23 (2-2017). (Ч. 2, с. 53-59).
8. Косінська, Н.Л. (2018). Структурні компоненти сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі вокальної підготовки. *Духовність особистості в системі мистецької освіти: збірник наукових праць наукової школи доктора педагогічних наук, професора О.М. Олексюк*, 3, 124-131.
9. Косінська, Н.Л. (2018). Критерії та показники сформованості сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі вокальної підготовки. О.І. Безлюдний (Ред.). *Проблеми підготовки сучасного вчителя*, 17, 204-214.
10. Косінська, Н.Л. (2018). Принципи та підходи до формування сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі вокальної підготовки. *Музичне мистецтво в освітологічному дискурсі*, 3, 43-49.
11. Косінська, Н.Л. (2018). Formation of scenically-shaped culture of future teachers of musical art: methodological benchmarks. *Modern tendencies in pedagogical education and science of Ukraine and Israel: the way to integration*, 9, 109-116.
12. Косінська, Н.Л. (2018). Посилення гуманістичної функції змісту вокальної підготовки на основі реалізації ціннісних смислів музичного мистецтва як педагогічна умова формування сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва. Г.П. Шевченко (Гол. ред.). *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*, 5 (86), 86-96.
13. Косінська, Н.Л. (2018). Методика формування сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі вокальної підготовки. *Педагогічні науки*, 34, (Т.2, с. 107-115).
14. Косінська, Н.Л. (2019). Включення інтерактивних методів у процес вокальної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва як педагогічна

умова формування сценічно-образної культури. *Наукові записки. Педагогічні науки*, 176, 241-246.

15. Косінська, Н.Л. (2019). Методичні основи формування сценічно-образної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва у процесі вокальної підготовки. *Scietific Journal «ScienceRise: Pedagogical Education»*, 6 (33), 20-25.

16. Oleksiuk, O., Bondarenko, L., Cherkasov, V., Kosinska, N.& Maievska, A. (2019). Innovative Model of Communicative Practices. *Journal of History Culture and Art Research*, 8 (2), 244-252.

17. Косінська, Н.Л. (2019). Діагностика сформованості сценічно-образної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва у процесі вокальної підготовки. *Мистецька освіта: зміст, технології, менеджмент*, 14, 232-250.

18. Косінська, Н.Л. (2019). Стимулювання творчої самореалізації майбутніх учителів музичного мистецтва у соціокультурній вокальній діяльності як педагогічна умова формування сценічно-образної культури. *Музичне мистецтво в освітологічному дискурсі*, 4, 90-97.

19. Kosinska, N. (2020). Analysis of the results of experimental research of stage culture formation of future teachers of music art in the vocal training process. *«EUREKA: Social and Humanities»*, 1, 56-62.

На підставі вивчення тексту дисертації здобувача, наукових праць здобувача та результатів автоматизованої перевірки на відсутність plagiatu встановлено, що дисертаційна робота виконана самостійно, текст дисертації не містить plagiatu, а дисертація відповідає вимогам академічної добродетелі.

Апробація матеріалів дисертації. Основні положення дослідження було викладено та обговорено на таких міжнародних і всеукраїнських конференціях: «Modernization of educational system: world trends and national peculiarities» (2018, Kaunas, Lithuania), «The challenges of academia in the modern digital world» (2018, м. Одеса), «Гуманітарні студії НАКККіМ» (2017, м. Київ); «Forming of modern educational environment: benefits, risks, implementation mechanisms» (2017, Tbilisi, Georgia), «Мистецька освіта в Європейському соціокультурному просторі ХХ століття» (2018, м. Мукачево), «Професійна мистецька освіта і художня культура: виклики ХХІ століття» (2017, 2018, 2019, м. Київ), «Теоретико-методологічні аспекти мистецької освіти: здобутки, проблеми та перспективи» (2017, 2019, м. Умань), «Мистецький освітній простір у контексті формування сучасної парадигми освіти» (2016, 2019, м. Кропивницький), «Педагогіка мистецтва для культурного зростання особистості впродовж життя» (2019, м. Мелітополь), «Микола Леонтович і сучасна освіта та культура» (2017, м. Кам'янець-Подільський), «Гуманістичні орієнтири мистецької освіти» (2017, м. Київ), «Естетичні засади розвитку педагогічної майстерності викладачів мистецьких дисциплін» (2018, 2019, м. Умань), «Ференц Ліст і Україна» (2017, м. Кам'янець-Подільський), «Актуальні проблеми та перспективи розвитку дошкільної освіти і професійної підготовки педагогічних кадрів у контексті євроінтеграційних процесів» (2016, м. Чернівці), «Духовно-культурне виховання особистості в умовах входження людства в епоху культури» в рамках

міжнародного проекту Поля Д. Шафера «Епоха культури» (2019, м. Київ), «Музикотерапія та арт-терапія у просторі сучасної мистецької освіти: інноваційні технології» (2019, м. Київ), всеукраїнському науково-методичному семінарі «Естетичні засади розвитку педагогічної майстерності викладачів мистецьких дисциплін» (2017, м. Умань), «Фундаментальні та прикладні дослідження у сучасній науці» (2017, м. Харків), міжнародних мистецько-педагогічних читаннях пам'яті професора О.П. Рудницької (2016, 2017, 2018, 2019, м. Київ), студентсько-учнівській науково-практичній конференції «Музичне мистецтво України: історія, реалії та перспективи розвитку» (2018, м. Бердичів).

Оцінка мови та стилю дисертації. Матеріал дисертації викладено в логічній послідовності та доступно для сприйняття. Робота написана науковим стилем мовлення, її структура відповідає алгоритму здійсненого автором дослідження. Зміст, структура, оформлення дисертації та кількість публікацій відповідають вимогам «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 р. №167(зі змінами)), наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій».

Ознайомившись із дисертацією Н.Л. Косінської «Методика формування сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вокальної підготовки» та науковими публікаціями, у яких висвітлені основні наукові результати дослідження, а також, взявши до уваги результати фахового семінару, вважаємо, що:

Дисертація, виконана Косінською Наталією Леонідівною на тему «Методика формування сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вокальної підготовки», є самостійним науковим дослідженням актуальної проблеми, містить оригінальні підходи до розв’язання теоретичних і практичних питань, пов’язаних із формуванням сценічно-образної культури студентської молоді в закладах вищої мистецької освіти.

У дисертації отримано нові науково обґрунтовані теоретичні й практичні результати, що в сукупності сприяють підвищенню ефективності формування сценічно-образної культури студентів у процесі вокальної підготовки в освітньому середовищі університету. Зміст дисертації відповідає визначеній меті, поставлені здобувачем наукові завдання вирішенні повністю, мети дослідження досягнуто. Основні положення дисертації, задекларовані здобувачем, містять елементи наукової новизни. Структура й обсяг роботи відповідають встановленим вимогам. Наукові положення, висновки та рекомендації повністю обґрунтовані й аргументовані, мають наукову новизну та отримали необхідну апробацію на науково-практичних конференціях. У публікаціях здобувача відображені всі положення дисертації.

Відповідність змісту дисертації спеціальності з відповідної галузі знань та спеціальності, з якої вона подається до захисту. За своїм фаховим спрямуванням, науковою новизною і практичною значимістю дисертаційна робота Н.Л. Косінської відповідає спеціальності 011 Науки про освіту (Освітні,

педагогічні науки), галузі знань 01 Освіта/Педагогіка. Здобувачем повністю виконано освітній та науковий складники освітньо-наукового рівня вищої освіти.

Рекомендація дисертації до захисту. Дисертаційне дослідження «Методика формування сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вокальної підготовки» є завершеною науковою працею, в якій її авторкою, Н.Л. Косінською, отримано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності розв'язують конкретне наукове завдання, яке має значення для розвитку теорії та методики виховання. Дисертаційна робота Н.Л. Косінської відповідає вимогам п.10 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів від 06 березня 2019 р. №167 (зі змінами), та наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій», і може бути рекомендована до захисту у спеціалізованій вченій раді для здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 Науки про освіту (Освітні, педагогічні науки).

Рецензент:

професор кафедри української мови

Інституту філології Київського університету
імені Бориса Грінченка,

доктор педагогічних наук, доцент

Л.М. Овсієнко

Рецензент:

завідувач кафедри академічного та естрадного вокалу

Інституту мистецтв

Київського університету імені Бориса Грінченка,

кандидат педагогічних наук, доцент

Ю.В. Мережко

